

METODOLOGIJA

S obzirom na svrhu i ciljeve studije, dominantni pristup prikupljanju, obradi i analizi podataka bio je *kvalitativan pristup*, ali je korištena i kvantitativna analiza, primjerice kod anketnih podataka (iako nisu provedene kompleksnije statističke analize, već je studija bazirana na deskriptivnim statističkim obradama podataka). Odabrane su metoda analiza sadržaja, fokus grupa, intervju i anketa kako bi se pokušalo dobiti obuhvatniji uvid u kontekst stavova građana Dubrovnika i njegove okolice po pitanju kvalitete života i prostornih planova. Korištenje miješane metodologije je ovdje omogućilo bolje razumijevanje različitih isprepletenih aspekata svakodnevnog života građana Dubrovnika i okolice, te će oni biti predstavljeni i opisani u nastavku ove studije. Redoslijed provođenja istraživanja je slijedeći: prvo je provedena analiza relevantne literature i dokumenata, zatim su u travnju 2023. godine provedene fokus grupe, u svibnju i lipnju 2023. godine intervjui i posljednje, provedba anketnog upitnika tijekom lipnja do početka srpnja 2023. godine. Nakon toga su prikupljeni podaci obrađeni i analizirani te su na temelju dobivenih rezultata napisane smjernice koje su priložene na kraju ove studije.

Dakle, ovo istraživanje se može podijeliti u 3 faze, kako je prethodno već navedeno, provedba istraživanja (analize sadržaja i terenskog dijela), zatim komparacija i kontekstualizacija rezultata istraživanja i posljednje, oblikovanje smjernica. Vrijeme provedbe prve faze studije bilo je od veljače do početka travnja 2023. godine, a druge faze od travnja do srpnja 2023. godine. Tijekom srpnja i kolovoza podaci su obrađeni i analizirani te je izrađen izvještaj o provedenim aktivnostima koji je uključivao i smjernice. Nakon toga kroz proces validacije procesa i rezultata od strane Naručitelja (Grad Dubrovnik) i Izvođača (Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet) te nakon recenzentskog postupka izrađena je Studija u obliku u kojem se javno predstavlja.

Prva faza izrade studije je obuhvatila sociološku analizu relevantnih dostupnih podataka, relevantnih dokumenata i stručnih studija (za čiju je dostavu odgovoran naručitelj Grad Dubrovnik) te analiza stavova civilnih aktera kroz analizu javno dostupnih sadržaja (FB grupe, internetske stranice udruga i dr.) kako bi se adekvatno pripremio teren za iduću fazu, a to je terenski dio istraživanja (provedba participacije). Druga faza sastojala se od terenskog istraživanja provedenog metodama fokus grupe, intervju a i ankete. U posljednjoj fazi istraživanja su stvorene smjernice za budući rad na temelju prikupljenih, obrađenih i analiziranih podataka. Ukupno je provedeno 5 fokus grupa, od čega 2 sa stručnjacima, 1 s udrugama civilnog društva i po 1 s predstavnicima mjesnih odbora i gradskih kotara Grada Dubrovnika (zadnje dvije bile su organizirane i prema dominantnom fokusu na vrstu prostornog plana koji je najznačajniji za sudionike). Posljednje je proveden anketni upitnik s ukupnim brojem sudionika $N=287$. U sljedećim poglavljima će podrobnije biti objašnjena korištena metodologija fokus grupa, intervju a i anketnog upitnika s opisom korištenih uzoraka.

ANALIZA DOKUMENATA

Analiza dokumenata provedena je prema temama relevantnim za istraživačke ciljeve, odnosno promjene u prostorno planskoj dokumentaciji. Kao što ističe Brayman (2012) pristup je bio interpretativan s ciljem „kodiranja teksta u smislu sadržavanja određenih subjekata i tema“, odnosno radilo se o kategorizaciji fenomena od interesa (Brayman, 2012: 297, 298) (prostor, baština, krajobraz, održivi razvoj i dr.) u svrhu sociološke analize i njihove kasnije primjene u pripremi protokola za fokus grupe, intervjue i teme anketnog upitnika. Kako bismo ilustrirali kompleksnost ovog procesa možemo citirati uvodni tekst knjige o kvalitativnom istraživanju Braymana i Burgesa (1994): „Puno knjiga o kvalitativnim istraživanjima naglašavaju proces istraživanja i ukazuju na to da kvalitativno istraživanje ne može biti reducirano na određene tehnike ili set koraka, već se radi o dinamičnom procesu koji zajedno povezuje problem, teorije i metode.“ (Brayman, Burges, 1994: 2). Stoga se često koristi i engleska riječ *messy* kao ilustrativni opis kvalitativnih istraživanja, jer se radi o neprestanom prilagođavanju, vraćanju, kombiniranju i prilagođavanju tijekom istraživanja, kao i obrade i analize podataka. Tako u Braun i Clark (2022) ističu „kvalitativnu analizu zamišljamo kao avanturu, koja je obično neuredna i organska, složena i izazovna“ (Braun i Clark, 2022: 44). Zbog pojašnjenja navodimo kako autorice tumače tematsku analizu (TA): „Na vrlo osnovnoj razini, TA je metoda za razvijanje, analiziranje i tumačenje uzoraka u kvalitativnom skupu podataka, što uključuje sustavne procese kodiranja podataka za razvoj tema“, pritom su teme „krajnja analitička svrha“ (Braun i Clark, 2022: 74).

INTERVJU I FOKUS GRUPE

Fokus grupe održane su tijekom travnja 2023. godine u Zagrebu (u prostoru Urbani-stice d.o.o., prva fokus grupa) i u Dubrovniku (u Velikoj i Maloj vijećnici Grada Dubrovnika). Prva fokus grupa okupila je sudionike iz akademske zajednice iz različitih područja znanosti relevantnih za prostorno planiranje, upravljanje i razvoj. Intervjui su provedeni pisanim putem i to u formi polustrukturiranog intervjua, kao nadopuna specifičnih tema kojima se pojedini stručnjaci bave (detaljnije u prikazu rezultata intervjua).

UZORAK FOKUS GRUPE I INTERVJUA

Kriteriji izbora sudionika fokus grupa i intervjua bili su:

1. za stručne aktere:

- struka i iskustvo bavljenja određenom temom relevantnom za prostorne planove (za sve stručnjake): prostorno planiranje / urbanizam / arhitektura; povijest umjetnosti / zaštita i očuvanje graditeljskog nasljeđa; prometna infrastruktura; ekonomija i turizam; urbana sociologija, geografija i demografija;
- lokalno stručno/znanstveno iskustvo i djelovanje (samo za stručnjake s područja Dubrovnika);

2. za civilne aktere:

- civilne udruge: relevantnost aktivnosti i iskustva vezanih uz prostor te različite aspekte njegova korištenja, valorizacije i očuvanja;
- službeni predstavnici mjesne samouprave : 8 gradskih kotara (GK) 15 i 17 mjesnih odbora (MO).

Mjesto i datum	Vrsta sudionika	Broj pozvanih sudionika	Broj prisutnih sudionika	Glavni fokus	Dodatni materijali (dopune i očitovanja)
Zagreb, 12.4.2023.	Stručnjaci – akademska zajednica	10	7	PPU i GUP	ne
Dubrovnik, 20.4.2023.	MO Grada Dubrovnika (16 MO)	16	14 (MO Koločep i MO Riđica nisu prisustvovali)	PPU	da
Dubrovnik, 21.4.2023.	Lokalni stručnjaci	15	5 (6 spriječenih, 3 bez odaziva)	GUP	ne
Dubrovnik, 21.4.2023.	Udruge	15	9 (3 spriječenih, 2 bez odaziva)	PPU i GUP	ne
Dubrovnik, 21.4.2023.	GK Grada Dubrovnika (8 GK)	16 (2 po GK/ MO)	12 (prisutni predstavnici svih GK)	PPU i GUP	da

Tablica 1 - Detaljan prikaz osnovnih informacija fokus grupa.

Fokus grupe s mjesnim odborima odnosile su se više na PPU, iako je i GUP bio tema, a fokus grupa s GK više na GUP pa je u njoj sudjelovao MO Bosanka zbog prostornog obuhvata navedenih planova. Uz pozive koji su u prilogu studije svim sudionicima fokus grupa detaljno je objašnjen prostorni obuhvat prostornih planova (GUP i PPU) Grada Dubrovnika, a prema potrebi detaljnije su se pokazivali obuhvati konzervatorske zaštite (UNESCO, Ministarstvo kulture i medija) i ostalih relevantnih stručnih podloga, strategija i drugih relevantnih dokumenata (EU, državna, županijska, regionalna i druge razine). U okviru je napomena koja je bila dio poziva na sudjelovanje u fokus grupama i intervjuima kako ne bi bilo zabune između sociološkog i urbanističkog aspekta koji se ne poklapaju (sociološki je znatno širi, a urbanistički se odnosio isključivo na one prijedloge i komentare koje je moguće prostorno oblikovati i primijeniti u zakonskom okviru prostornog planiranja u RH).

Voditeljica fokus grupa i intervjuja bila je dr. sc. Jana Vukić u ime izrađivača sociološke studije (Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet). Fokus grupe su ključni dio participativnog procesa za potrebe izrade sveobuhvatnih izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja i Generalnog urbanističkog plana Grada Dubrovnika. Kao dodatak fokus grupama plani-

rani su i odrađeni intervjui sa stručnjacima (N=8) radi produbljanja uvida u određene aspekte prostornih planova i odnosa različitih znanstvenih i drugih aspekata koje oni objedinjuju (npr. konzervatorska podloga, krajobrazna podloga, urbanistički i zakonski okvir te stavovi i potrebe stanovnika), što je detaljnije objašnjeno u kasnijim dijelovima studije.

Osnovni ciljevi fokus grupa bili su:

1. identificiranja ključnih aspekata zaštite prostora, prirodne i kulturne baštine uz omogućavanje (održivog) razvoja i kvalitete života
2. identifikacija prijepornih aspekata razvoja i zaštite prostora te oblikovanje prijedloga njihova pomirenja u izradi prostorno-planske dokumentacije.

Bilježenje fokus grupe provedeno je, uz suglasnost i informirani pristanak svih sudionika, audio snimkom rasprave (uz poštivanje svih etičkih pravila zaštite sudionika u slučaju eventualnog iznošenja osjetljivih podataka) koja je transkribirana od strane istraživačkog tima i korištena isključivo u svrhu izrade sociološke studije te vođenjem pisanih bilješki istraživačice (sve u skladu s etičkim pravilima struke). Sudionici nisu anonimni već se uz zaključke i citate u studiji navode imena i struke ili funkcije i/li organizacije civilnog društva koje sudionici zastupaju. Svi sudionici prije početka fokus grupe bili su upoznati s uvjetima njezine provedbe i dali su usmeni pristanak.

Ukupno je u intervjuiima sudjelovalo 8 stručnjaka. Svim ekspertima su poslana ista pitanja formulirana na temelju urbanističkih tema i u dogovoru s izrađivačima prijedloga izmjena i dopuna prostornih planova (Urbanistica d.o.o.) Pojedini stručnjaci više su iznosili i razrađivali stavove i prijedloge o području vlastitog stručnog i znanstvenog interesa, dok su drugi odgovarali na sva pitanja. Ukratko se može zaključiti da se rezultati intervjua poklapaju s rezultatima provedenih fokus grupa sa stručnjacima (u Zagrebu i Dubrovniku). Važno je pritom naglasiti da je 2 sudionika iz područja arhitekture i urbanizma sudjelovalo u FG u Zagrebu, međutim zbog ograničenog vremena nisu bile pokrivena sve teme pa su pozvani da kroz intervju detaljnije elaboriraju stavove.

Intervjui su provedeni tijekom svibnja i početka lipnja 2023. godine.

ANKETA

Anketni upitnik u ovom je istraživanju korišten kao participativni alat koji omogućuje uključivanje svih zainteresiranih sudionika, a ne omogućuje nužno reprezentativnost. Uzorak je neprobabilistički, prigodni tip uzorka, stoga je važno istaknuti *ograničenost anketnog uzorka*. S obzirom na ograničenost uzorka, u obradi i analizi podataka prikupljenih anketnim upitnikom odlučeno je koristiti isključivo deskriptivnu statistiku. Deskriptivna statistika pruža korisne informacije o srednjim vrijednostima, rasponu, varijabilitetu i drugim karakteristikama uzorka, ali važno je naglasiti da se rezultati ne mogu jednostavno generalizirati na širu populaciju. Iako bi inferencijalna statistika bila idealna za donošenje općenitih zaključaka, ograničenja uzorka sprječavaju da izvođenje širih zaključaka. Unatoč tome, detaljna analiza deskriptivnih statističkih podataka pridonosi razumijevanju speci-

fičnosti uzorka i doprinosi validnosti unutar ograničenog konteksta ovog istraživanja.

Anketni dio participacije omogućio je uključivanje zainteresirane javnosti neovisno o njihovu eventualnom sudjelovanju u prethodno opisanim aktivnostima, a mjesna samouprava zamoljena je da dodatno informira građane u svom području te ih potakne na sudjelovanje u anketi. Ukupan broj sudionika na anketi je $N=287$.

Anketni upitnik „Anketno istraživanje u svrhu participacije u pripremi sveobuhvatnih izmjena i dopuna prostorno planske dokumentacije (GUP i PPU) Grada Dubrovnika“ je bio posljednji dio istraživačke komponente, pa je vrijeme predviđeno za njegovo izvođenje bilo 15. 6. 2023. – 25.6.2023. godine. Pitanja su izrađena na temelju prikupljenih podataka ranijih faza studije, te je bio dostupan putem poveznice na Google Forms platformi. Autorica studije je izradila anketni upitnik specifično za ovu namjenu.

Anketni upitnik se sastoji od informiranog pristanka i 4 cjeline pitanja (Prilog 19):

1. uvodna pitanja o doživljaju Dubrovnika
2. socio-demografski podaci
3. pitanja o kvaliteti života u Dubrovniku i njegovoj okolici
4. specifična pitanja vezana uz teme prostornih planova.

ANKETNI UZORAK

Anketa je ukupno sadržavala 28 pitanja, od čega je 9 pitanja bilo otvorenog tipa.

Otvorena pitanja su služila da ispitanici mogu iznijeti detaljnije stavove o temi mjerenja. Primjerice, iza zatvorenog tipa pitanja koje od ispitanika traži da procijeni svoje zadovoljstvo životom u Dubrovniku, a zatim u vlastitom gradskom kotaru (GK) ili mjesnom odboru (MO), slijedilo je pitanje otvorenog tipa u kojemu se traži objašnjenje prethodnog odgovora i da ispitanik navede čime je nezadovoljan, a čime najzadovoljniji. Pitanja otvorenog tipa nisu bila obavezna za ispunjavanje, ali su u prvom dijelu ankete ispitanici skoro u potpunosti ispunjavali ovakav tip pitanja i pisali su odgovore koji opisuju njihovo zadovoljstvo, želje, prijedloge, kritike, nezadovoljstvo i slično. Pitanja na koja je bilo dovoljno odgovora ispitanika analizirana su zasebno, a ona otvorena pitanja na koja nije odgovorio veći broj ispitanika (zadnja pitanja i dodatno pitanje o razlozima izbora određenog tipa prijevoznog sredstva) zbog malog broja odgovora nisu analizirana zasebno, već su objedinjena i grupirana prema tipu odgovora u krupnije podteme i teme s kojima su semantički bliske zbog kompletnije analize. Kako su najfrekventnije teme u tim odgovorima bile vezane za prijedloge komunalnog i infrastrukturnog poboljšanja (kao i kritike), analizirane su zajedno s ostalim pitanjima otvorenog tipa. Ova opaska se prvenstveno odnosi na 4 pitanja otvorenog tipa: Zašto je navedeni oblik prijevoza Vaš svakodnevni izbor?; Koje sadržaje biste najviše željeli da budu uvedeni izmjenama i dopunama prostorno planske dokumentacije Grada Dubrovnika u svrhu poboljšanja kvalitete prostora i života?; Koje sadržaje nikako ne biste željeli da budu uvedeni izmjenama i dopunama prostorno planske dokumentacije?; Molimo Vas napišite ako imate još koji komentar povezan s budućim prostornim razvojem grada. (Prilog 19).

Kako bi se pojasnio uzorak i podjela na prostorno-funkcionalne cjeline na koje se referira kasnije u studiji u prikazu rezultata i koje čine jednu od okosnica oblikovanja urbanističkih i socioloških smjernica navodimo relevantne dijelove demografske analize provedene u isto svrhu izrade sveobuhvatnih izmjena i dopuna prostornih planova Grada Dubrovnika (autorica Sanja Klempić Bogadi, neobjavljeni interni materijal): „Grad Dubrovnik čine 32 naselja u kojima prema Popisu stanovništva 2021. živi 41.562 stanovnika što je u odnosu na 2011. smanjenje od 2,5%. U prostornoj raspodjeli stanovništva izrazita je tendencija koncentracije u gradskom naselju Dubrovnik (26.922). U njemu živi 64,8% stanovnika ove administrativne jedinice. U mreži naselja dominiraju populacijski mala naselja. Dvadeset naselje je veličine između 100 i 500 stanovnika, dok osam naselja ima manje od 100 stanovnika. Samo jedno naselje, Nova Mokošica ima više od 5000 stanovnika, dva naselja, Mokošica i Zaton imaju više od 1000 stanovnika. (...) Naselja unutar Grada Dubrovnika koja čine predgrađa Dubrovnika su populacijski mala, izuzev Nove Mokošice i Mokošice koje su se razvili kao sekundarni centar, uglavnom sa stambenom funkcijom. (...) Na zapadnom dijelu Grada Dubrovnika mogu se izdvojiti dvije prostorne cjeline. Jednu čine naselja u priobalju koja se gospodarski uglavnom razvijaju na temelju turizma. Među njima Brsečine i Trsteno bilježe depopulaciju, dok Orašac i Zaton imaju porast stanovnika kao rezultat pozitivnog prirodnog prirasta i pozitivnog migracijskog salda. U području priobalja živi 2065 stanovnika. (...)”

U zaobalju ovih naselja nalazi se ruralno zaleđe tzv. Gornja sela. To su sve izuzetno male demografske zajednice s ukupno 785 stanovnika. (...) U okviru administrativnog Grada nalaze se i tri naseljena otoka Koločep, Lopud i Šipan s četiri naselja. Prema podacima posljednjeg popisa 2021. na njima je ukupno živjelo 985 stanovnika.“ (Klempić Bogadi, 2023).

Prikaz ispitanika⁸ prema mjestu prebivališta ukazuje na razlike u odazivu, pri čemu je očekivano najveći odaziv u prostoru Grada i predgrađa kao prostorno-funkcionalne cjeline koja obuhvaća sve gradske kotare, dok su odazivi u ostalim prostorno-funkcionalnim cjelinama - Otoci, Priobalje, Gornja sela - znatno manji. Kako bismo pojasnili socio-demografski aspekt odgovora na anketni upitnik prethodno je naveden ulomak iz demografske analize koja se izrađuje u svrhu predmetnih sveobuhvatnih izmjena i dopuna prostornih planova Grada Dubrovnika. Kao što je već navedeno ukupni broj ispitanika je 287, od čega 59% žena i 41% muškaraca.

Anketa je provedena online tehnikom u periodu od 15.6.2023. do 4.7.2023. godine na prigodnom uzorku zainteresiranih stanovnika Grada Dubrovnika. Ukupni broj ispitanika je 287, od čega 59% žena i 41% muškaraca. Uzorak je prigodan što odgovara participativnom procesu, a poziv je bio usmjeren svima koji su bili zainteresirani za sudjelovanje u pripremi sveobuhvatnih promjena predmetnih prostornih planova. Anketni upitnik izradila je autorica studije specifično za ovu namjenu. Anketa se sastojala od informiranog pristanka (u prilogu) i četiri cjeline pitanja: uvodnih pitanja o doživljaju Dubrovnika,

---

⁸ Detaljniji sociodemografski opis stanovništva se nalazi u prilogima.

socio-demografskih podataka, pitanja o kvaliteti života u Dubrovniku i specifičnim pitanjima vezanim uz teme prostornih planova (PPUG i GUP Dubrovnika). Ukupan broj pitanja bio je 28, od čega je većina pitanja bila zatvorenog tipa uz dodatnih 8 pitanja otvorenog tipa koja su analizirana kako bi se stekli dublji uvidi u određene teme i stavove sudionika istraživanja. U pitanjima zatvorenog tipa ispitanicima su ponuđene tvrdnje na koje su mogli izabrati stupanj slaganja od 1-5 pri čemu je 1 predstavljao najnižu razinu slaganja (izrazito neslaganje), a 5 najvišu razinu slaganja (izrazito slaganje) s određenom tvrdnjom. Samo jedno pitanje zatvorenog tipa (pitanje o načinu kretanja) bilo je pitanje višestrukog izbora, odnosno ponuđeni su odgovori od kojih su ispitanici mogli izabrati jednu opciju tj. način kretanja koji koriste u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. 17 Otvorena pitanja kodirana su induktivnom metodom (Braun i Clarke, 2006, 2022; Bryman, 2012; Saldaña 2016), prema učestalosti ponavljanja, lokalnim izrazima i temama (npr. prostorne promjene, identitetski markeri i dr.). Sve analize rađene su u programu Excel tako da su preuzeti svi odgovori na anketu, pa je provedena kvantitativna analiza isključivo deskriptivnog tipa na zatvorenim pitanjima (bez kompleksnijih statističkih obrada i analiza podataka), a na otvorenim kvalitativna analiza i kodiranje kao što je prethodno navedeno (dio otvorenih odgovora o sadržajima analiziran je i kodiran u Numbers Appleovom iOS programu, koji je ekvivalentan Microsoftovom Excelu). Detaljniji opis nalazi se u nastavku (u dijelu studije u kojem se opisuje provedba participativne aktivnosti.) Ograničenja rezultata provedene ankete odnose se na očekivano odstupanje sudionika od opće populacije i na način provedbe ankete, online a ne tehnikom papir-olovka (uživo). Online provedba anketa povlači određene specifičnosti uzorka koje ćemo ukratko navesti: viši udio visokoobrazovanih, radno aktivnih i žena, a značajno manji udio starijih (u demografskoj slici udio starije populacije znatno je viši nego u provedenoj anketi). Potrebno je naglasiti poteškoću koja se dogodila u inicijalnoj fazi provedbe anketnog upitnika zbog koje se dogodio mali odaziv u početnoj fazi istraživanja, te je vrijeme trajanja provedbe anketnog ispitivanja je produženo, pa je anketa bila dostupna od 15.6. – 4.7.2023. godine. Grad Dubrovnik je poziv prvotno objavio na stranici *Upravnog odjela za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša*, ali s pristupom anketnom upitniku preko platforme *Vox Populi*⁹ uz obaveznu prijavu u sustav e-građanin. Problem je nastao u činjenici što prijava u NIAS e-građanin onemogućuje anonimnost koja je anketom i od strane izrađivača

⁹ Službena obavijest o provedbi ankete objavljena na stranicama Grada Dubrovnika: „Anketnom upitniku može se pristupiti na Voxpopuli, prvoj platformi u Republici Hrvatskoj koja omogućava sudjelovanje građana u donošenju odluka: <https://voxpathuli.edubrovnik.hr/> Važna napomena: Potrebno se prijaviti na platformu Voxpopuli putem sustava NIAS e-građanin, nakon čega će anketa biti dostupna. Grad Dubrovnik poziva sve zainteresirane da se odazovu i svojim sudjelovanjem doprinesu postupku izrade prostorno-planske dokumentacije koja je jedan od temelja budućeg razvoja Dubrovnika. Anketa je anonimna, a namijenjena je svim punoljetnim stanovnicima na području grada Dubrovnika.“ Izvor: <https://www.dubrovnik.hr/vijesti/anketni-upitnik-nastavak-participativnih-aktivnosti-na-izradi-sveobuhvatnih-izmjena-i-dopuna-ppu-a-i-gup-a-grada-dubrovnika-16976> (preuzeto 22.6.2023.).

studije garantirana te onemogućuje sve koji ne koriste sustav da ispune anketu –odaziv na anketu u prvom valu bio je iznimno nizak (svega tridesetak ispunjenih upitnika¹⁰). Kao rezultat navedenih proceduralnih problema nakon konzultacija Izrađivača s Naručiteljem produljen je rok za ispunjavanje ankete i omogućen je izravni pristup linku <https://forms.gle/Z8LAX3znGTB2gwCc7> na Google Forms platformi do 4.7.2023. godine što je dovelo do većeg odaziva građana stoga je ukupan broj sudionika anketnog istraživanja N=287 što predstavlja zadovoljavajući prigodni uzorak na kojemu je moguće provesti osnovne analize (uzorak nije reprezentativan pa tako zaključci mogu biti samo indikativni), te usporediti rezultate s rezultatima ostalih prethodno provedenih participativnih aktivnosti (fokus grupe i intervjui). Posljednje, anketnom upitniku je pristupilo znatno više građana iz samog Dubrovnika u odnosu na stanovnike mjesnih odbora (Dubrovnik 83,28%, a mjesni odbori 16,72%). Zbog velike razlike u sudjelovanju ispitanika nije bilo moguće raditi inferencijalnu usporedbu dobivenih rezultata između odgovora Dubrovčana i stanovnika mjesnih odbora, te se rad zadržao na deskriptivnim pokazateljima.

No, navedena ograničenja ovakve tehnike provedbe anketnog upitnika su u granicama koje dozvoljavaju tumačenje i analizu rezultata. Jedino je potrebno ovo ograničenje imati u vidu da se ne bi izvodili zaključci na opću populaciju. S obzirom na svrhu i uvjete provedbe participacije u ovoj fazi izrade prijedloga izmjena i dopuna GUP-a i PPUG-a, online tehnika je primjerena i rezultati ankete su relevantni. Važno je ponovo naglasiti, glavna svrha ankete bila je dobrovoljno uključivanje zainteresirane lokalne javnosti (osim općeg poziva dodatno su višekratno izravno poticani mjesni odbori i gradski kotari da uključe svoje stanovnike, što bi omogućili uključivanje većeg udjela starijeg stanovništva, no odaziv nije bio ujednačen), ali proveden je niz drugih participativnih aktivnosti koje omogućuju izvođenje generalizacija i zaključaka te davanje urbanističkih i socioloških smjernica. U sljedećim koracima preporučuje se uključivanja pojedinih socio-demografskih skupina u budućim procesima donošenja novih prostornih planova te provedba ankete na reprezentativnom uzorku. Obrada i analiza podataka je provedena u softveru JASP (Version 0.18.1.0).

KODIRANJE PITANJA OTVORENOG TIPA U ANKETNOM UPITNIKU

U skladu s navedenim u studiji je korištena *tematska analiza u kojoj se nastojalo zadržati što otvoreniji pristup kodiranju podataka* kako bi se sačuvala autentičnost odgovora sudionika, u fokus grupama i intervjuiima te prilikom analize otvorenih odgovora u anketi. Korištena *refleksivna tematska analiza* (Braun i Clark, 2022) u kojoj je uloga istraživača da bude „tumač značenja” (Braun i Clark, 2022:80). Navedeno je iznimno relevantno zbog specifičnosti teme studije i njezine interdisciplinarnе primjene u praksi prostornog planiranja (participativni proces sudjelovanja civilnih i stručnih aktera te zainteresirane lokalne javnosti i sociološke smjernice za urbanističke izmjene i dopune prostornih planova)

---

¹⁰ Broj ispunjeni anketnih upitnika 22.6.2023. u 20h bio je 38.

i pozicije istraživačice kao medijatora između različitih aktera, struka i načina primjene/ prijevoda prijedloga u prostorne dokumente.

Kodiranje podataka se koristilo kako bi se tematski grupirali i lakše analizirali podaci iz velikih skupova dobivenih odgovora putem fokus grupa, intervjuja i dijelova anketnog upitnika gdje postoje pitanja otvorenog tipa. Teme i kodovi¹¹ za kodiranje otvorenih pitanja su pažljivo definirani sukladno preciznim smjernicama koje su proizišle iz istraživanja dodatnih tema. Istraživači su posebno istražili nove aspekte kako bi obogatili analizu, pridržavajući se prethodno navedene literature u studiji kao temeljnog vodiča. Također, teme i kodovi za kodiranje otvorenih pitanja pažljivo su definirani kako bi se izbjeglo stvaranje prevelikog broja različitih tema i podtema. Ovaj pristup je omogućio preciznost u analizi, istovremeno omogućujući usporedbu s ostalim pitanjima koja prate anketu. Kako se radi o otvorenim pitanjima koja su međusobno povezana po tematici, teme i kodovi koji su proizašli iz odgovora ispitanika nisu značajno prelazili narativ cjelokupne studije. Prilikom kodiranja odgovora, cilj je bio održati fokus i jasnoću u istraživanju, olakšavajući interpretaciju rezultata i donošenje relevantnih zaključaka. Sve tablice tema, kodova i frekvencija izrađene tijekom obrade i analize podataka prikupljenih u ovoj studiji se nalaze u prilogima na kraju knjige, a sada slijedi pregled glavnih tema otvorenih pitanja:

Anketni upitnik sadrži 8 pitanja¹² otvorenog tipa koji služe kao nadopuna pitanjima zatvorenog tipa.

Prvo takvo pitanje „*Navedite tri Vaše asocijacije na Dubrovnik*“ je zahtijevalo od sudionika da upišu svoje tri asocijacije o Dubrovniku koje su zatim podvrgnute procesu kodiranja u svrhu preciznije daljnje obrade i analize, te usporedbe s ostalim dobivenim podacima. Kodiranje ovakvog tipa pitanja, s obzirom da se radilo isključivo o nabranjanju, je prvo vršeno tako da se napravila tablica frekvencija pojavljivanja određenog označitelja (asocijacije). Zatim su se asocijacije grupirale u teme prema svojoj semantici u odnosu na Dubrovnik kako bi se precizirala međupovezanost asocijacija u procesu formiranja doživljaja Dubrovnik od strane njegovih stanovnika.

Iduće pitanje otvorenog tipa je naslovljeno „*Objasnite prethodni odgovor (čime ste zadovoljni, a čime nezadovoljni)*“ i služi prethodnom pitanju zatvorenog tipa kako bi podrobnije objasnilo zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo kvalitetom života u Dubrovni-

---

¹¹ Tema se odnosi na širi spektar fenomena ili pojava koje se istražuju, predstavlja osnovu za istraživanje i omogućava istraživanje različitih dimenzija nekog procesa. Kod se odnosi na identifikator određene ideje unutar specifičnog seta podataka. Kodiranje je proces obrade i analize podataka u kvalitativnom istraživanju gdje se podacima dodjeljuju oznake (kodovi) u svrhu identifikacije i organizacije podataka. Saldana, J. M. (2015). *The coding manual for qualitative researchers* (3rd ed.). SAGE Publications.

¹² Zbog više razloga, a prvenstveno zbog konzultacije s prometnim stručnjacima u pristupanju problemu i heterogenosti dobivenih odgovora na pitanje otvorenog tipa koje je služilo kao dopuna pitanju izbora prijevoznog sredstva, *Zašto je navedeni oblik prijevoza Vaš svakodnevni izbor?*, pitanje je isključeno iz daljnje obrade i analize. U nastavku su prikazani sistematski načini kodiranja ostalih pitanja otvorenog tipa.

ku ili gradskom kotaru/mjesnom odboru. Odgovori su prvo razdvojeni u odgovore koji se tiču zadovoljstva i one koji se tiču nezadovoljstva ispitanika. Zatim su stvoreni slijedeće teme zadovoljstva koje sadrže pripadajuće kodove: *Infrastruktura, Okolišni faktori, Mir i sigurnost, Ostalo, Javni, društveni i kulturni sadržaj, Odnosi zajednice, Komunalna rješenja, Stil života i Ostalo*. Tema nezadovoljstva uključuje: *Infrastruktura, Komunalni problemi, Turizam, Generalno nezadovoljstvo, Javni, kulturni i društveni sadržaj, Preizgrađenost, Skupoća, Problemi sigurnosti, Demografija i Ostalo*.

Pitanje „*Ako smatrate da je potrebno istaknuti još neki sadržaj navedite koji i ocijenite ga.*“ je nadopuna pitanju zatvorenog tipa „*Za svaki od navedenih sadržaja procijenite u koliko mjeri je dostupan u gradu Dubrovniku.*“. Teme zabilježene i dodijeljene odgovorima na ova pitanja slijede: *Infrastruktura, Javni, društveni i kulturni sadržaj, Zdravstvo, Komunalna infrastruktura, Istraživanje i razvoj, Zelena infrastruktura*.

Teme za otvoreno pitanje *Objasnite prethodni odgovor za pitanje procjene sigurnosti u gradskom kotaru ili mjesnom odboru gdje ispitanici žive su: Briga o okolišu, Infrastruktura, Klimatske promjene, Uzroci nesigurnosti zbog turizma, Strah od potresa, Komunalna pitanja i Ostalo*.

Zatim slijedi „*Koje sadržaje biste najviše željeli da budu uvedeni izmjenama i dopunama prostorno planske dokumentacije Grada Dubrovnika u svrhu poboljšanja kvalitete prostora i života?*“: *Zelena infrastruktura, Prometna infrastruktura, Sportsko rekreacijska infrastruktura, Društvena i kulturna infrastruktura, Stambena infrastruktura, Komunalna infrastruktura, Turistička infrastruktura i Znanost i razvoj*.

Pretposljednje pitanje otvorenog tipa je „*Koje sadržaje nikako ne biste željeli da budu uvedeni izmjenama i dopunama prostorno planske dokumentacije?*“: *Zelena infrastruktura, Prometna infrastruktura, Sportsko rekreacijska infrastruktura, Društvena i kulturna infrastruktura, Stambena infrastruktura, Turistička infrastruktura i Znanost i razvoj*.

Posljednje pitanje otvorenog tipa je *Molimo Vas napišite ako imate još koji komentar povezan s budućim prostornim razvojem grada*, koje sadrži ustvari sumiranje svih prethodnih stavova ispitanika uz neke opće komentare.